

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

20 noiembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Elena Covalenco,
Judecători Iurie Diaconu, Liliana Catan, Ion Guzun,
Iurie Bejenaru,

a judecat în ședința de judecată, fără citarea părților la proces, recursurile ordinare împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 07 iunie 2018, declarate de Procurorul-șef al Procuraturii de circumscripție Cahul, Dumitru Calendari, și de inculpatul

*Raru Vasile XXXXX, născut la
XX XXXXXX XXXX în XXXXXX, XXXXXX,
locuitor al XXXXXX, XXXXXX, cetățean al R.
Moldova, fără antecedente penale.*

*Termenul de examinare,
instanța de fond: 25.04.2016 – 23.12.2016,
instanța de apel: 21.06.2017 – 07.06.2018,
instanța de recurs: 07.08.2018 – 20.11.2018.*

Asupra recursurilor menționate, Colegiul penal lărgit,

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Cahul din 23 decembrie 2016, Raru Vasile a fost condamnat în baza art. 264 alin. (3) lit. *b*) Cod penal la 4 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 2 ani, cu executare în penitenciar de tip deschis, de la definitivarea sentinței.

De la inculpat s-a încasat în beneficiul lui Strohoteanu A. prejudiciul material în sumă de 26.635,81 lei și moral în mărime de 50.000 lei, în beneficiul statului fiind încasate cheltuielile judiciare în mărime de 57 lei.

2. Instanța a constatat că la 09 martie 2015, orele 20.00, inculpatul Raru V., conducând autoturismul „Mercedes-Benz 313”, n.î. XXXXXX, deplasându-se pe traseul central al s. Chircani, r-nul Cahul, din direcția or. Cantemir spre or. Cahul, ignorând prevederile Regulamentului circulației rutiere, aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr. 357 din 13.05.2009, și anume: art. 3, care prevede că participanții la trafic sunt obligați să respecte regulile de circulație, semnificația mijloacelor de semnalizare rutieră, condițiile tehnice ale Regulamentului circulației rutiere și prin acțiunile lor să nu cauzeze prejudicii altor participanți la trafic, să nu i expună pericolului; art. 10 alin. (1) lit. b), care prevede că persoana care conduce un vehicul trebuie să posede cunoștințe și să execute cerințele Regulamentului circulației rutiere, precum și să posede dexteritatea necesară de a conduce în siguranță vehiculul pe drum; art. 45 alin. (1) lit. a), b), d), alin. (2) care prevede, că conducătorul trebuie să conducă vehiculul în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținând permanent seama de următorii factori: starea psihofiziologică ce influențează atenția și reacția; dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase, situația rutieră; în cazul în care în limite vizibilității apar obstacole care pot fi observate de conducător, el trebuie să reducă viteza sau chiar să oprească, pentru a nu pune în pericol siguranța traficului; art. 47 alin. (1) lit. a) care prevede, că limita maximă de viteză a vehiculelor pe drumurile publice este în localități - 50 km/h, conducând autoturismul nominalizat în circumstanțele date cu viteza de aproximativ 71 km/h, viteză mai mare decât cea stabilită prin Regulamentul circulației rutiere pentru deplasare în localități, observând tardiv remorca cu motoblocul pe partea dreaptă a mersului, care staționa pe loc, cu o parte pe acostament și o parte pe carosabil, a frânat brusc, însă nu a reușit să evite tamponarea, în rezultatul căruia, a lovit cu partea dreaptă a automobilului condus remorca cu motobloc, iar ultimele au sărit și au lovit pietonul Strohoteanu A., cauzându-i leziuni corporale sub forma de contuzie cerebrală gravă, fractura înfundată temporo-parietală pe dreapta, pareza profundă a membrului inferior stâng, pareza moderată a membrului superior drept, care se califică ca vătămare corporală gravă.

Instanța a reținut că inculpatul nu a recunoscut vina și a declarat că a tamponat remorca din motiv că aceasta nu avea lumini de semnalizare.

Totodată, vinovăția inculpatului a fost dovedită pe deplin prin probele administrate.

Astfel, martorul Chiciuc D. a comunicat că, în jurul orelor 19.00-20.00 a parcat motoblocul cu remorcă și discuta cu partea vătămată. În acest timp, un microbuz care se deplasa cu viteză a lovit remorca motoblocului din spate. Partea vătămată nu a reușit să ferească și, în urma impactului, a fost aruncat într-o parte, fiindu-i cauzate leziuni corporale, iar motoblocul a fost deteriorat.

Conform procesului-verbal de cercetare la fața locului din 09.03.2105, schemei accidentului rutier și a fototabelului, accidentul s-a produs în s. Chircani, r-nul Cahul, pe strada centrală, pe traseul Cantemir-Cahul, în urma accidentului s-au ciocnit automobilul „Mercedes Benz 313”, n.î. XXXXXX, și un motobloc cu remorcă, ambele autovehicule fiind deteriorate.

Potrivit raportului de expertiză medico-legală nr. 138D din 17.04.2015, la Strohoteanu A. s-a constatat contuzie cerebrală gravă, fractura înfundată temporo-parietală pe dreapta, pareza profundă în membrul inferior stâng, pareza moderată în membrul superior drept produse în accident rutier, posibil la tamponarea victimei pe 09.03.2015, ce se califică ca vătămare corporală gravă, periculoasă pentru viață.

Prin raportul de expertiză autotehnică nr. BB 010719 din 20.05.2015, s-a stabilit, că:

1. în sistemul de frânare, ghidare a microbuzului prezentat pentru examinare, de model „Mercedes Benz 313”, cu n.î. XXXXXX nu sunt defecte tehnice, care puteau apărea înaintea momentului accidentului rutier și a refuza funcțiunea lor.

2. Urmei de derapare cu lungimea de 26,1 m. și 25,3 m. a microbuzului de model „Mercedes Benz 313”, în condițiile producerii accidentului rutier, îi corespunde viteza de deplasare aproximativ de 71 km/h.

Conform raportului de expertiză autotehnică nr. BB 010786 din 29.02.2016:

1. în momentul când motoblocul cu remorcă a apărut în zona de vizibilitate obiectivă, adică la distanța de 52 m. de la automobilul de model „Mercedes Benz 313”, conducătorul automobilului nu a dispus de posibilitatea tehnică de a evita tamponarea prin frânare.

2. în momentul când motoblocul cu remorcă a apărut în zona de vizibilitate obiectivă, adică la distanța de 86 m. de la automobilul de model „Mercedes Benz 313”, conducătorul automobilului dispunea de posibilitatea tehnică de a evita tamponarea prin frânare.

3.,4. reieșind din datele inițiale indicate în cerințele întrebărilor puse, în momentul când motoblocul cu remorcă a apărut în zona de vizibilitate obiectivă, adică la distanța de 52+86 m. de la automobilul de model „Mercedes Benz 313”, conducătorul automobilului dispunea de posibilitatea tehnică de a evita tamponarea prin frânare.

Instanța a încadrat acțiunile inculpatului în art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal, ca încălcarea regulilor de securitate a circulației de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare care a provocat din imprudență o vătămare gravă a integrității corporale.

La stabilirea pedepsei instanța a ținut cont de prevederile art. 7, 75-77 Cod penal, că inculpatul a săvârșit o infracțiune gravă, care se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani, se caracterizează pozitiv, că lipsesc circumstanțe atenuante și agravante, concluzionând că reeducarea și corectarea lui este posibilă prin izolare de societate.

3. La 19 mai 2016, inculpatul a declarat apel, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie achitat.

Apelantul a invocat că sentința este neîntemeiată și ilegală.

Or, i-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil, examinarea cauzei desfășurându-se cu încălcarea principiului imparțialității instanței de judecată.

Totodată, probele puse la baza sentinței de condamnare au fost administrate cu încălcări procesuale, circumstanțe care au fost ignorate de instanța de fond.

4. Conform deciziei Curții de Apel Cahul din 07 iunie 2018, apelul a fost admis, casată sentința parțial și pronunțată o nouă hotărâre.

Lui Raru Vasile, *recunoscut vinovat în baza art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal*, i-a fost stabilită pedeapsa de 3 ani și 6 luni închisoare.

Potrivit art. 90 Cod penal, executarea pedepsei a fost suspendată condiționat pe o perioadă de probațiune de 3 ani.

De la inculpat s-au încasat în beneficiul lui Strohoteanu A. cheltuielile de asistență juridică în mărime de 1500 lei.

Cererea acuzării privind încasarea cheltuielilor judiciare în mărime de 57 lei în beneficiul statului a fost respinsă ca neîntemeiată.

În rest, sentința a fost menținută.

Instanța de apel a constatat că sentința Judecătorei Cahul a fost pronunțată la 23.12.2016, fiind înmănată inculpatului și apărătorului la 10.05.2017, iar cererea de apel a fost depusă de inculpat la 19.05.2017.

Conform art. 402 Cod de procedură penală și pct. **6.1.** al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 22 din 12.12.2005 Cu privire la practica judiciară despre judecarea cauzelor penale în ordine de apel, termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale sau de la data înmânării copiei de pe sentința redactată, dacă legea nu dispune altfel.

Din dovada de primire rezultă că inculpatul și apărătorul Alexandru Iurașco au primit sentința integrală la 10.05.2017.

Astfel, instanța de fond a cercetat cauza penală sub toate aspectele, a apreciat complet și obiectiv probele administrate, conform propriei convingeri și prevederilor legale și corect a încadrat acțiunile inculpatului în baza art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal, însă pedeapsa aplicată inculpatului este prea aspră.

4.1. Prin încheierea din 11 septembrie 2018, Curtea de Apel Cahul a dispus: *„Corectarea erorii materiale, admise în dispozitivul deciziei Curții de Apel Cahul din 07 iunie 2018, pronunțată integral la data de 29 iunie 2018 în urma examinării în ordine de apel a cauzei penale de învinuire a inculpatului Raru Vasile de săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal, și anume: în dispozitivul deciziei Curții de Apel Cahul din 07 iunie 2018 la pct. 4, sintagma „Lui Raru Vasile, recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal i se stabilește pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani și 6 luni cu executarea pedepsei în penitenciar de tip deschis” se adaugă sintagma „cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe termen de 2 ani””.*

Instanța a reținut că, procurorul a înaintat un demers privind corectarea erorii, invocând că potrivit dispozitivului deciziei Curții de Apel Cahul pronunțat la 07 iunie 2018 Raru V. a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. **b)** Cod penal și i-a fost stabilită pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani 6 luni, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip deschis, cu suspendarea executării pedepsei pe un termen de probă de 3 ani.

În partea descriptivă a deciziei instanței de apel lipsesc motivele și argumentele instanței de apel cu privire la recalificarea acțiunilor inculpatului de la lit. **b)** alin. (3) art. 264, stipulată în dispozitivul sentinței instanței de fond, la lit. **a)** alin. (3) art. 264 Cod penal.

Totodată, în partea descriptivă și în dispozitivul deciziei lipsesc careva prevederi despre pedeapsa complementară obligatorie sub formă de privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport.

Prin urmare, demersul necesită a fi admis.

5. Procurorul-șef al Procuraturii de circumscripție Cahul, Dumitru Calendari, a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea acestei decizii și menținerea sentinței instanței de fond.

Recurentul a invocat că instanța de apel a individualizat greșit pedeapsa aplicată inculpatului.

Mai mult, apelul inculpatului a fost depus tardiv or, potrivit art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală, termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu dispune altfel.

Legea nu prevede calcularea termenului de apel de la data primirii copiei sentinței. Totodată, inculpatul nu a fost arestat, cunoaște limba în care s-a desfășurat procesul penal, împreună cu avocatul au participat la judecarea cauzei și la pronunțarea integrală a sentinței. Inculpatul și avocatul nu au solicitat repunerea în termen a apelului declarat, iar alt termen de declarare decât cel de 15 zile de la data pronunțării sentinței nu este prevăzut.

În drept, recursul este întemeiat pe art. 427 alin. (1) pct. 6), 7), 10) Cod de procedură penală.

5.1. A declarat recurs ordinar și inculpatul, în care solicită casarea hotărârilor adoptate și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie achitat.

Recurentul a indicat că instanțele de fond și de apel au apreciat greșit probele administrate.

În drept, recursul este întemeiat pe art. 427 alin. (1) pct. 12) Cod de procedură penală.

6. Judecând recursurile ordinare pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acestea urmează a fi admise din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de această instanță, inclusiv în temeiul când hotărârile atacate nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii, acesta este expus neclar. În corespundere cu art. 420 alin. (3) Cod de procedură penală, recursul declarat împotriva deciziei instanței de apel se consideră făcut și împotriva încheierilor acesteia, chiar dacă acestea au fost date după pronunțarea hotărârii recurate.

Instanța de recurs doar verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect, Colegiul penal lărgit atestă că instanța de apel a comis următoarele erori de drept.

În corespundere cu art. 414 alin. (1), 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din

cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Potrivit art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală, termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale. În corespundere cu art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen. Conform art. 231 alin. (3) Cod de procedură penală, la calcularea termenelor pe zile nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește. În corespundere cu art. 403 alin. (1) Cod de procedură penală, apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege este considerat ca fiind făcut în termen dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată de motive întemeiate, iar apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale. În corespundere cu art. 395 alin. (1) pct. 2) și 3), (3) Cod de procedură penală, în dispozitivul sentinței de condamnare trebuie să fie arătate constatarea că inculpatul este vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală, categoria și mărimea pedepsei aplicate inculpatului pentru infracțiunea constatată ca dovedită, pe care urmează să o execute. În toate cazurile, pedeapsa trebuie să fie precizată în dispozitivul hotărârii astfel încât la executarea sentinței să nu apară nici un fel de îndoieli cu privire la categoria și mărimea pedepsei stabilite de instanța de judecată.

Conform jurisprudenței naționale, repunerea în termen a apelului reprezintă mijlocul procesual prin care titularul dreptului de apel, care nu a putut declara apel din cauze independente de voința lui, este repus în dreptul din care fusese decăzut după expirarea termenului de apel. Repunerea în termen se operează doar având prezente două condiții cumulative: întârzierea a fost determinată de motive întemeiate: calamitate naturală, accident, boală ș.a., pe care apreciindu-le, instanța de apel va constata dacă situația invocată de apelant constituie în mod efectiv o cauză de împiedicare a declarării apelului; apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale. Prin începerea executării pedepsei se înțelege prima zi de intentare a procedurii de executare a pedepsei nonprivative de libertate. Admiterea repunerii în termen produce efectul apelului declarat în termen. În caz contrar, apelul va fi respins. Repunerea în termen este o prerogativă a instanței de apel, care urmează să se pronunțe cu motivația respectivă în textul deciziei (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 12.12.2005, nr.22 Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel, pct. 7. - 8., 12.4*).

Însă, instanța de apel, admițând apelul, casând parțial sentința și pronunțând o nouă hotărâre, nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece conform descriptivului și dispozitivului deciziei, și încheierii atacate (*pct. 4., 4.1. din decizie*):

a) nu a soluționat chestiunea privind termenul de declarare a apelului în conformitate cu prescripțiile din art. 401 - 404 Cod de procedură penală, cât și jurisprudenței relevante, enunțate supra.

Or, potrivit art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală, termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale, conform procesului-verbal al ședinței de judecată, sentința a fost pronunțată integral la 23 decembrie 2016, în prezența inculpatului și avocatului său (*f.d. 128*), iar potrivit ștampilei aplicate, inculpatul a declarat apel la 19.05.2017 (*f.d. 143, pct. 3. din decizie*).

Mai mult, a indicat incorect că conform pct. **6.1.** al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 22 din 12.12.2005 Cu privire la practica judiciară despre judecarea cauzelor penale în ordine de apel, *termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale sau de la data înmânării copiei de pe sentința redactată, dacă legea nu dispune altfel*, or, în pct. **6.1.** din hotărârea vizată nu se conține asemenea mențiune;

b) a reținut în dispozitiv neîntemeiat și divergent în raport cu descriptivul deciziei, în care nici nu este reflectată această circumstanță, că inculpatul *a fost recunoscut vinovat în baza art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal*, or potrivit dispozitivului sentinței inculpatul a fost recunoscut vinovat în baza art. 264 alin. (3) lit. **b)** Cod penal (*pct. 1., 4. din decizie*);

c) a dispus absolut neîntemeiat prin încheierea din 11 septembrie 2018, fondată pe art. 249 Cod de procedură penală: *„Corectarea erorii materiale, admise în dispozitivul deciziei Curții de Apel Cahul din 07 iunie 2018, pronunțată integral la data de 29 iunie 2018 în urma examinării în ordine de apel a cauzei penale de învinuire a inculpatului Raru Vasile de săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal, și anume: în dispozitivul deciziei Curții de Apel Cahul din 07 iunie 2018 la pct. 4, sintagma „Lui Raru Vasile, recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal i se stabilește pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani și 6 luni cu executarea pedepsei în penitenciar de tip deschis” se adaugă sintagma „cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe termen de 2 ani,,”, deoarece chestiunile privind încadrarea juridică a faptelor comise și aplicarea pedepsei penale inculpatului sunt soluționate doar prin sentința de condamnare, iar afirmația că acestea constituie *erori materiale* este lipsită de orice suport legal (*pct. 4.1. din decizie*).*

Or, divergențele conținute în dispozitivul sentinței, încheierii și deciziei contestate denotă o neclaritate totală privind constatarea vinovăției inculpatului de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală, categoria și mărimea pedepsei aplicate lui ca fiind dovedită și pedeapsa definitivă pe care urmează să o execute;

d) nu a soluționat chestiunea privind plata cheltuielilor judiciare în raport cu prevederile art. 227 - 229 alin. (1) - (3) Cod de procedură penală, conform căror cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului, instanța de judecată poate obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare..., instanța poate elibera de plata cheltuielilor judiciare, total sau parțial, condamnatul...

Or, în descriptivul deciziei lipsește analiza și concluzia instanței fondată pe prescripțiile de drept enunțate supra.

Astfel, împrejurările enunțate relevă, în mod clar și evident, că instanța de apel nu a judecat apelul în conformitate cu rigorile prevăzute de lege, deoarece a

adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazice dispozitivului hotărârii, acesta fiind expus neclar, și că recursurile ordinare sunt întemeiate.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanța de apel, constituie erori de drept prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursurilor ordinare, casării totale a deciziei și încheierii contestate, și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

admite recursurile ordinare declarate de Procurorul-șef al Procuraturii de circumscripție Cahul, Dumitru Calendari, și de inculpatul Raru Vasile XXXXX, casează total decizia Curții de Apel Cahul din 07 iunie 2018 și încheierea Curții de Apel Cahul din 11 septembrie 2018, în privința inculpatului Raru Vasile XXXX, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 13 decembrie 2018.

Președinte

Elena Covalenco

Judecători

Iurie Diaconu

Liliana Catan

Ion Guzun

Iurie Bejenaru